

smátíðindi innanoyggja

Arbeiða við heildar- loysnir

Petur Reinert, landsstýrismaður, sigur, at landsstýrið í lötuni arbeiðir við einari heildarloysn fyrí útróðurin,

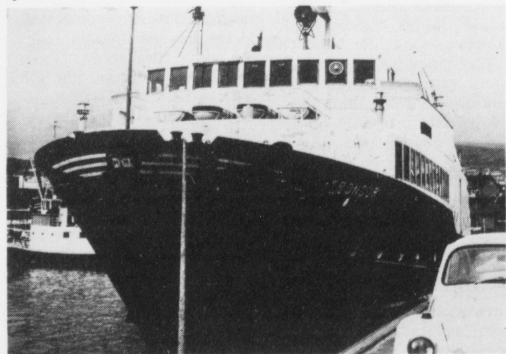
Petur Reinert

og at uppskot til eina tílka loysn verður lagt fyrí tingið um mánaðarskiptið mars-apríl.

Ídnaðarbátarnir eru eisini illa fyrí í lötuni, tí prisurin fellur alsamt. Petur Reinert sigur seg vóna, at prisurin fer at hækka aftur seinni, men leggur aftrat, at landsstýrið arbeiðir við einari ætlan eisini fyrí hesi skipini. Hugsað verður um at broyta veiðiháttin hjá hesum skipum soleiðis, at tey kunnu royna eftir matfiski í staðin. Landsstýrismaðurin í fiskivinnu-málum sigur, at fleiri av teimum nýggju idnaðarskipunum kunnu leggja um til aðra veiðu eftir fáum døgum.

Tróndur hevur stórri yvirskot

Ferðamannaskipið Tróndur gevur nú stórri yvirskot enn hann gjordi, tá Mjólkafor-sýningin átti skipið. Tróndur kom undir Strandferðsluna fyrí nøkrum mánaðum síðni og gevur nú um 100.000 kr. í yvirskoti um mánaðin. Tað eru umleið 40.000 kr. meira enn frammanundan. Finn-bogi Isaksen, landsstýrismaður, sigur, at orsök in til tað vaksandi yvirskotið er, at skipið nú ger fleiri túrar enn fyrr.

Tróndur

Pressan eigur at verða orienterað

Nýggja landsstýrið fer í stórri mun enn tey undan-farnu at orientera pressuna um ymisk viðurskipti. Tað er ætlanin at halda tíðindafund 2. ella 3. hvønn mánaða, har landsstýrismenninir skulu greiða frá ymiskum málum, sum teir umsita.

50.000 fólk í fjør

Smyril flutti í fjør tilsamans 50.000 fólk. Roknað verður við, at Morten Mols, um hann verður keyptur, fer at flyta eini 70.000 fólk í Suðuroyarsiglingini fyrsta árið og 14.000 bilar.

Tað er eingin prisur ásettur enn fyrí ferðaseðlar innanoyggja, men roknað verður við einum prisi uppá 280 kr. hvønn Bergens- og Íslands-túr um summarið pluss 100 kr. fyrí koyggju. Prisurin at flyta bil hesar túrarnar verður um 180 kr.

Fæst keypið í lag, fer Morten Mols at gera 18 túrar uttanlanda næsta summar. Tað eru 10 túrar til Bergen, fyra til Íslands og fyra til Hetlands.

Liðugt í 1976

Ellis- og rektarheimið í Suðuroy, sum nú er í gerð, verður væntandi liðugt í 1976, sigur Jákup Lindenskov, landsstýrismaður. Sjúkrahúsið á Tvøroyri hevur í lötuni einar 19 pleygusjúklingar, og nakað sama tal av hesum sjúklingum er á sjúkr-húsinum í Klaksvík.

Teir projektera í lötuni eitt ellis- og rektarheim í Klaksvík. Tað er danin Carlo Odd-gaard, sum stendur fyrí projekteringini. Hetta heimið ætlast at verða bygt í sambandi við sjúkrahúsið. Ellis- og rektarheimini, sum verða bygd í Føroyum, verða partvist figgjað úr grunni, sum er skipaður til endamálið.

Kommunisman er góð

Stutt viðmerking til panel-grein hjá Atla Dam »Um sosialismu«

Í Sosialinum nr. 65 frá 16. november 1974 skrivar Atli Dam um sosialismuna. Hann hevur sett nummar á høvudsprotini í greinini, so at tey skulu vera lott at finna aftur. Í pettunum 1-6 greiðir hann í stuttum frá sosialismunum nakað illgongdu søgu.

So kemur í petti nr. 7 hetta: »Men meðan sosialisman gongur fram allastaðni í verðini, eru nýggjar kreftir komnar fram, sum eru stórir vandi fyrí hesa rørslu fyrí frælsi og sosialum rættvisi. Síðan bolsjevismen tók seg fram í Russlandi, hevur kommunisman spjatt hina internationalu arbeiðararørslna og hevur harvið í mongum londum seinkað fremjanina av sosialismuni í ártíggjur.«

Tað, sum her verður sagt, er ikki beint. Tær »nýggju« kreftir, sum Atli nevnr, eru minst 72 ára gamlar. »Bolsjevisma« verður brúkt (av summum sum eyk-nevni) um ta politisku linju, sum á 2. flokstingi hjá Russiska Sosialdemokratiska Arbeiðarflokkinum varð styðjað av meirilutunum (bolsjinstvo = meiriluti).

Russiskir sosial- demokratar

Kommunisman hevur spjatt arbeiðararørslna, sigur Atli. Lat okkum hyggja at hesi spjaðing: Russiski Sosialdemokratiske Arbeiðarflokkurin varð stovnaður í 1898. Kós in hjá hesum nýggja flokki var ikki greið, men á flokstinginum í 1903 hendi tað týðningarmikla, at tann fasta og prinsipiella (marxistiska) linjan (Lenin o.fl.) vann, meðan tann veika og ráðleysa linjan (Martov o.fl.) mátti dvina. Tey fylgjandi árin mótarbeiddu minnilutameninir (mensjevikarnir) flokkinum so nógv, at teir í 1912 blivu úti-hýstir. Frá 1912 til 1918 æt flokkurin framvegis »socialdemokratur«, men hevði orðið »bolsjevikar« í parantes aftanfyrí — líka til 1952. Í 1918 skifti flokkurin navn til »Kommunistisk Flokkur Ruslands« og í 1915 til »Kommunistisk Flokkur Sovjetsamveldisins«. Henda navnasøga er ikki so keðilig, sum hon sær út til. Hon er tvørturimóti neyðug til tess at fata tær ideologisku broytingarnar (við SPD í Týsklandi á odda) høvdu beint fyrí tí socialistiska heimsfelagsskapinum, sum nevndist »Onnur International«, hildu Lenin og aðrir støðfastir sosialistar tað vera neyðugt at undirstrika trúskapin móti marxismuni. Teir vendu tí aftur til orðið »kommunisma«, sum Marx og Engels brúktu í »Kommunistiska manifestinum« (1848). Felagið, sum Marx og Engels vóru limir í, æt eisini »Bund der Kommunisten«. Høvuðsspurningurin var spurningurin um státin: bolsjevikarnir hildu seg til ta marxistisku uppfatanina, at státurn er ikki annað enn eitt amboð, sum tann ráðandi státtin vendir móti

teirra kúgaðu státtini. Tí var neyðugt (fríðaliga ella ófríðaliga) at beina fyrí hesum (borgarliga/kapitalistiska) státtinum og byggja upp ein annan státt, ein socialistiskan (proletariskan).

Hinmegin høvdu socialdemokratarnir álit á teirra borgarligu parlamentarismuni. Her er ikki pláss fyrí nakrari viðgerð av

Í dag:

André Niclasen

parlamentarismunar møguleik-um undir kapitalistiskum ognarrætti til framleiðsluamboð og meiningafabrikkir, men tað kann verða nevnt, at hon hevur higartil ikki ført til socialismu nakrastaðni, hon hevur ikki verið nokur vernd móti fascismuni (Týskland 1933), og hon var ikki til at líta á, tá lógliga valdir sosialistar vildu brúka hana til socialistiskar ábøtur (Chile 1973)

Týskir sosial- demokratar

Fyrí at koma aftur til »spjaðingina«. Tann internationala arbeiðararørslna klovnaði ikki av russiskum (bolsjevikiskum) ávum, men av týskum (opportunistiskum): (Viðmerking: Tá týski flokkurin verður serliga nevndur her, so hevur tað tvær orsakar: 1) Týskland og Eysturriki-Ungarn vóru tey mest álopshugaðu londini í 1914; 2) SPD var tann leiðandi flokkurin í Aðrari Internationalu. Annars má sigast, at stórt sæð gjørdust allir socialdemokratiskir flokkar krigsflokkar — uttan tann russiski og tann serbiski. Summir vóru so grammir, at teir fóru upp í krigs-stjórn).

Í Týsklandi bleiv javnaðar-

panelið

flokkurin stovnaður í 1869, og í 1890 fekk hann sitt núverandi navn: Sozialdemokratische Partei Deutschlands (SPD).

Flokkurin var limur í »Aðrari Internationalu«, sum bleiv stovnað í 1889. Sum aðrir socialdemokratiskir flokkar varnaðist SPD tíðliga, at mótsetningarnir millum tey kapitalistisku stórlondini fóru at føra til kriggj. Og betur enn aðrir vistu socialdemokratarnir, at í einum imperialistiskum kriggi er tað altíð tann minni menti, sum má liða, meðan yvirstáttin (vápnafabrikantar og tilíkt) dugir at lofta sær og ikki sjáldan vinnur fitt av peningi burtur úr neyðini. Tí stóð friðarstarvið ovast á listanum hjá »Aðrari Internationalu«. Á millumtjóða socialistakongressini í Stuttgart 18.-24. august 1907 skjeyt August Bebel upp, at kongressin samtykti, at skuldi tað hent, at eitt kriggj hótti, so skuldu allir arbeiðarar og teirra umboðsmenn á tingi hava skyldu til at forða krignum »við teimum tiltøkum, sum teir hildu vera virksamast«. Rosa Luxemburg og Lenin styðjaðu Bebel og skutu upp at geva samtyktini hvassari form. Uppskot teirra ljóðaði: »Er vandi fyrí, at kriggj brestur á, so hava arbeiðsmenn og tingmenn teirra í viðkomandi londum skyldu til at gera alt fyrí at forða krignum við brúki av hóskaðni tiltøkum, sum sjálvsagt broytast og harðna, alt eftir sum stættastriðið og tann almenna politiska støðan hvessast. Skuldi kriggjð kortini brostið á, so hava teir skyldu til at virka fyrí, at tað endar skjótt, og við øllum kreftum stríðast fyrí at brúka ta búskaparligu og politisku kreppu, sum kriggjð hevur skapt, til at vekja fólkíð politiskt og til at skunda undir kollrenning av tí kapitalistiska stættarvaldinum.« (Walter Bartel: Die Linken in der deutschen Sozialdemokratie im Kampf gegen Militarismus und Krieg, Berlin 1958).

Henda yvirlýsing varð ein- mælt samtykt. Og hon bleiv staðfest á millumtjóða socialist- akongressini í Basel 24.-25. november 1912.

SPD: friðarflokkurin, sum gjørdist krigsflokkur

Sjáldan hevur ein felagsskapur havt eina klárari linju enn hesa.

Men hvat hendi?

Tann 4. august 1914 atkvøddu tingmenninir hjá SPD fyrí krignum, fyrí at

Í panelinum eru

Jógvan Arge	Andrew Ísheim	Kristjan á Neystabø
Hilmar Bech	Bárður Jacobsen	André Niclasen
Jóannes Dalsgaard	Óli Jacobsen	Johan Nielsen
Sigrid Dalsgaard	Steinbjørn B. Jacobsen	Kári D. Petersen
Atli Dam	Hans Jørgensen	Marita Petersen
Signar Dam	Heðin Klein	Sigmund Poulsen
Birgit Danielsen	Jacob Lindenskov	Axel Skoubo
Hans Holm	Sverre Midjord	John Smith
Kjartan Hoydal	Johan Mortensen	
Finnbogi Isaksen	Johan Hot Mortensen	